

Vaikeaa matikkaa

Lehdissä on käsitelty Zimbabwen dollarin arvoa ja maan inflaatiota. Luvut ovat niin suuria, että niitä on vaikea ymmärtää. Sikäläisestä rahasta ei ole enää kuin turistien matkamuistoiksi. Mutta Mugabe ja etenkin hänen vaimonsa Grace porskuttaa komeasti.

Valistuksen ajan filosofi Voltaire lausui aikanaan, että paperiraha palautuu aina lopulta luonnolliseen arvoonsa – sen paperin arvoon. Zimbabwessa on nyt käynyt näin. Maa joutuu jopa lopettamaan valuuttansa.

Hesarinkin toimittajaparka meni isojen lukujen kanssa pahasti metsään. Zimbabwen valuutan monien nollien kanssa tuli tuhatkertaisia virheitä. Inflaationkin väitettiin olleen 500 miljardia prosenttia, vaikka se oli ollut vain vaivaiset 500 miljoonaa. Ei nyt sentään mahdolluuksia! No, täytyy vähän ymmärtääkin, koska isojen lukujen nimitykset eroavat eri kulttuureissa. Sekaisinhan miljardeissa ja biljoonissa helposti menee.

Inflaatio on kohdellut monia maita. Rahaa on uudistettu pudottamalla liuta nollia pois, jopa kuusi. Olen reissuiltani kerännyt näitä miljoonia. Niitä oli helppo löytää Argentiinasta, Paraguayasta, Brasiliasta ja viimeksi Turkista, jossa vuonna 2005 miljoonasta liirasta tehtiin yksi uusi. Täytyisi oikeastaan pistäytyä vielä Mugaben maassa.

Hirveimmin inflaatio kohteli saksalaisia ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Minullakin on vanhassa postimerkkikansiossani liuta miljoonien ja miljardien markkojen merkkejä. Seteleillä jopa tapetoitiin. Eräs juutalainen veljespari rikastui, kun hoksasi ostaa päivittäin tyhjiä pulloja. Talouden vakiinnuttua pulloista tuli pulaa, ja niiden arvo nousi.

Miten inflaatiomaassa merkitään tuotteiden hinnat? Tuotteisiin tai hyllyihin on liimattu tarralappuja, joissa on vain koodeja, esim. BC2032. Päivittäin tulostetaan parikin kertaa lista, josta asiakkaat voivat katsoa koodien avulla tuotteen senhetkisen hinnan.

Tietokoneet alkavat myös tökkiä inflaatiosta. Vaikka monet nollat ovat tavallaan merkityksettömiä, ne syövät rutosti tietokoneiden muistitilaa. Nollaongelma nopeutti aikanaan Argentiinan suurta rahauudistusta.

Suomessakin muistetaan inflaatioajat, vaikka meillä ei pudotettukaan kuin kaksi nollaa rahasta pois. Inflaatio söi monen pieneläjän varat. Muistan kun isäni narrattiin ottamaan sodan jälkeen säästöhenkivakuutus. Kun säästösumma sitten aikanaan maksettiin, sillä sai mopoon reilun tankillisen bensaa.

Euroopan Unionia mollataan. EU on kuitenkin pystynyt säilyttämään rahanarvon vakaana pidempään kuin koskaan Suomen historiassa. Niin pankkiin kuin sukanvartenkin säilötyt rahat ovat pitäneet arvonsa. Nyt tätäkin saavutusta moititaan. Taloustoimittaja Esko Seppänen elämöi aikanaan, että toistuvat devalvaatiot köyhdyttävät kansaa. Nyt hän haluaisi devalvoida.

Veikko Huovinen pohti inflaatiota kirjassaan Ihmisten puheet vuodelta 1955. Siinä esiintyy kiinteistökeinottelija Arffman, joka osasi käsitellä muiden rahoja ja sai ruhtinaallisen palkinnon inflaation ansiosta. Sillä eihän inflaatio ole yksinomaan kansan koroton pakkolaina valtiolle, vaan kyllä kerkevä yksityinenkin saa osansa.

Arffman vain meni pankkiin ja otti vanhalta virkamieheltä, sairaalta leskeltä, työmieheltä ja sotainvalidilta, eikä pankkineiti kuitenkaan soittanut poliisille.

pajen